

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2555/ 00196

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์		21	7393	5

ร้อยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๓

สัมผัสวิถีชีวิตไทลื้อ เชียงคำ จ.พะเยา

ว่า

กันว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทลื้อนั้นดูโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ยากแก่กลุ่มชนอื่นจะลอกเลียนแบบได้ ทั้งประเพณี พิธีกรรม การแต่งกายและภาษาพูดของชาวไทลื้อดูจะผสมกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวจนเป็นแบบอย่างของการหลอมรวมวัฒนธรรมที่ยากแก่คนภายนอกอย่างเราๆ จะเข้าใจ

ความอ่อนน้อมถ่อมตนดูเหมือนจะเป็นบุคลิกเฉพาะแบบของชาวไทลื้อยามที่มีโอกาสเดินทางเข้ามาในดินแดนที่มั่งคั่งด้วยกลิ่นอายอารยธรรมไทลื้อที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาจนยากที่จะละจากไปได้โดยง่าย

แต่เดิมชุมชนของชาวไทลื้อมีการตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในแคว้นสิบสองปันนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ในรอบ 200 ปีที่ผ่านมาชาวไทลื้อมีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในดินแดนทางภาคเหนือของไทย พื้นที่ที่ชาวไทลื้อตั้งถิ่นฐานมากที่สุด

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์		21	7393	5

เห็นจะได้แก่จังหวัดพะเยาและน่าน นอกจากนั้นยังกระจายไปอยู่ตามที่ต่างๆของเชียงใหม่ เชียงรายและลำปาง

ย้อนกลับไปเมื่อตอนต้นพุทธศตวรรษที่ 24 สมัยเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช เจ้าผู้ครองนครน่าน (พ.ศ.2374-2461) เมืองน่านและเมืองเชียงใหม่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองและทหารในแคว้นสิบสองปันนารวมไปถึงเชียงตุง สมัยนั้นมีการกวาดต้อนและชักชวนให้ชุมชนไทลื้อในเมืองต่างๆ ของสิบสองปันนาให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานรกรากอยู่ในจังหวัดน่าน

จากเอกสารการค้นคว้าของ คุณอิสรา ญาณดาล ได้กล่าวไว้ว่า ชาวไทลื้อที่อพยพมาจากเมืองพง เมืองหยวนและเมืองมางได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่แรกในบริเวณกลุ่มปากแม่น้ำแคว ดังนั้นต้นตระกูลบรรพบุรุษของไทลื้อในอำเภอเชียงคำ น่าจะมีเชื้อสายมาจากกลุ่มไทลื้อเมืองพง เมืองมาง เมืองหยวนและเมืองลำในสิบสองปันนา สืบเกิดได้จากการตั้งชื่อของหมู่บ้านต่างๆ ในเชียงคำ นอกจากนั้นยังมีประเพณีในการนับถือเทวดาเมืององค์

เดียวกันคือเจ้าหลวงเมืองลำ

ชาวไทลื้อในอำเภอเชียงคำมีวิถีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เอกลักษณะอย่างหนึ่งของบ้านไทลื้อคือจะมีบ่อน้ำไว้ประจำ แต่ละบ้านนอกจากนั้นก็ยังมีการปลูกพืชผักสวนครัวอยู่ในบริเวณบ้านด้วย โดยปกติแล้วชาวไทลื้อจะประกอบอาชีพทำไร่ นา หลังจาก

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์		21	7393	5

หมดสิ้นฤดูทำนาแล้วผู้หญิงไทลื้อก็จะพากันจับกลุ่มทอผ้าซึ่งผ้าทอไทลื้อนั้นถือว่ามีเอกลักษณ์โดดเด่นสวยงามไม่แพ้ผ้าทอจากที่อื่น

ที่บ้านหยวนหมู่ที่ 3 อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา นอกจากนี้จะเป็นหมู่บ้านไทลื้อที่เก่าแก่แล้ว หมู่บ้านแห่งนี้ยังมีศูนย์ทอผ้าไทลื้อที่มีชื่อเสียงของอำเภออีกด้วย แม่นวลจิรา ปริญญา ประธานศูนย์ทอผ้าไทลื้อบอกว่าที่ศูนย์ฯ จะมีการสาธิตการทอผ้าไทลื้อไว้ให้ผู้สนใจได้ชม นอกจากนั้นยังผลิตและจำหน่ายผ้าทอไทลื้อไม่ว่าจะเป็นผ้าถุง ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมเตียง ดุมและชุดแต่งงานไทลื้อไว้จำหน่ายในราคาถูกเป็นพิเศษ

สำหรับผู้สนใจการทอผ้าไทลื้อแล้วหากมีโอกาสสองแฉะเข้าไปเที่ยวชมที่ศูนย์ทอผ้าไทลื้อบ้านหยวนแห่งนี้ดู

การแต่งกายของชาวไทลื้อนั้นดูเหมือนจะเลือนหายไปจากสังคมเสียแล้ว จนเมื่อล่าสุดได้มีการพยายามรณรงค์ให้ชาวไทลื้อรุ่นใหม่หันมาสนใจวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทลื้อ โดยการกำหนดให้มีการแต่งกายไทลื้อในช่วงวันสำคัญทางศาสนาของพวกเขา ผู้ชายไทลื้อส่วนใหญ่จะนิยมสวมเสื้อขาวแขนยาว สวมทับด้วยเสื้อกั๊กปกตลอดด้วยเลื่อม สวม

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์		21	7393	5

“ความอ่อนน้อมถ่อมตนดูเหมือนจะเป็นบุคลิกเฉพาะแบบของชาวไทลื้อ ยามที่มีโอกาสเดินทางเข้ามาในดินแดนที่มั่งคั่งด้วยกลิ่นอายของอารยธรรมไทลื้อที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จนยากที่จะละจากไปได้โดยง่าย..”

กางเกงหม้อห้อมชายชาวไทลื้อหัวด้วยผ้าสีขาวหรือชมพู ส่วนหญิงไทลื้อนิยมสวม เสื้อปิด (เป็นเสื้อที่ไม่มีกระดุมแต่จะสะพายเฉียงมาผูกไว้ที่เอวด้านข้าง) นุ่งซิ่นลื้อ สะพายกระเป๋ายามและนิยมพกศีรษะด้วยผ้าขาวหรือชมพูเช่นกัน

ใกล้ๆ กับศูนย์ทอผ้าไทลื้อจะเป็นศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อที่จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของไทลื้อมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเสื้อไทลื้อเก่าอายุนับร้อยปี อุปกรณ์เครื่องมือในการจับสัตว์ นอกจากนี้ยังมีการจำลองห้องต่างๆ ของชาวไทลื้อ เช่นห้องนอน ห้องครัว เป็นต้น

นอกจากนี้ที่ อ.เชียงคำ ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย เรียกว่าเหมาะอย่างยิ่งสำหรับพักผ่อน ทั้งวัดวาอาราม ธรรมชาติป่าเขาจนกระทั่งวิถีชีวิตของผู้คน เช่น วัดนันตารามที่สร้างขึ้นด้วยศิลปกรรมพม่าตัววิหารของวัดสร้างจากไม้สักทั้งหลังสวยงามมาก วัดพระนั่งดินมีความพิสดารที่พระประธานของวัดนี้ไม่มีฐานรองรับ องค์พระจะนั่งอยู่กับพื้น พระธาตุสบแวนเป็นพระเจดีย์ที่เก่าแก่ที่สุดอายุกว่า 700 ปี อนุสรณ์สถาน พคท.ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นเกียรติแก่วีรชนในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ในบริเวณพื้นที่ อ.เชียงคำ

หากใครสนใจที่จะสัมผัสวิถีชีวิตอันดั้งเดิมของชาวไทลื้อลองแวะไปที่ศูนย์ทอผ้าไทลื้อและศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อที่อำเภอเชียงคำ บางทีความรู้ที่ได้อ่านน่าประทับใจที่ได้พบเจอก็ยากแก่การพรรณนาได้ครบถ้วนผ่านตัวอักษรที่ถูกจำกัดด้วยเนื้อที่ของหน้าหนังสือพิมพ์ ทว่าความรู้สึกและความทรงจำต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นเหล่านี้จะประทับอยู่ในมโนสำนึกของแต่ละคนในมุมมองที่ต่างกันออกไป

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th